

გაერთიანებული ერების ორგანიზაცია

COVID-19-ის გავლენა ბავშვებზე

პოლიტიკის მოკლე მიმოხილვა

2020 წლის 15 აპრილი

შემაჯამებელი შინაარსი

დღევანდელი პანდემია უშუალოდ ბავშვებს არ უკავშირდება. და მაინც, დიდი რისკია, რომ ბავშვები ინფექციის მსხვერპლი გახდნენ. მართალია, COVID-19 მათ ჯანმრთელობას პირდაპირ არ ემუქრება, პანდემიით გამოწვეული კრიზისი ზემოქმედებას ახდენს მათ კეთილდღეობაზე. ყველა ასაკის ყველა ბავშვი, ყველა ქვეყანაში, განიცდის ამ ზემოქმედებას, კონკრეტულად კი სოციალურ-ეკონომიკურ ჭრილში, და, ზოგიერთ შემთხვევაში, შერბილებული ზომებით, რაც, შესაძლოა, ზიანის მომტანი უფრო იყოს, ვიდრე კარგის. ეს საყოველთაო კრიზისია და ზოგიერთი ბავშვისთვის, მან, შესაძლოა, მთელი სიცოცხლის მანძილზეც გასტანოს. უფრო მეტიც, შესაძლოა, ამ პანდემიის საზიანო შედეგები ყველამ თანაბრად არ გაინაწილოს. სავარაუდოდ, ეს ზიანი უფრო დამანგრეველი იქნება ღარიბი ქვეყნებისა და ყველაზე ღარიბი საზოგადოებების ბავშვებისთვის, აგრეთვე იმ ბავშვებისთვის, რომლებიც უკვე იმყოფებიან მათთვის საზიანო და მოწყვლად მდგომარეობაში.

ბავშვებზე ამ კრიზისის ზემოქმედების სამი ძირითადი არხი შეიძლება გამოიყოს: 1. ვირუსით ინფიცირება, 2. დაუყოვნებელი სოციალურ-ეკონომიკური ზომები, რომლებიც მიიღება ვირუსის გავრცელების შესაჩერებლად და პანდემიის დასაძლევად და მდგრადი განვითარების მიზნების დაგვიანებული განხორციელების გრძელვადიანი შედეგები.

ყოველივე ეს სხვადასხვა გზით ზემოქმედებს ბავშვებზე:

სიღარიბე (გაღარიბება): წლებანდელი კრიზისის შედეგად, სავარაუდოდ, 42-66 მილიონი ბავშვი უკიდურეს სიღარიბეში აღმოჩნდება, რაც დაემატება 2019 წლის მონაცემებით, უკვე სიღარიბეში მყოფ 386 მილიონ ბავშვს.

საგანმანათლებლო კრიზისის გართულება: 188 ქვეყანაში სკოლები დახურვის წინაშე აღმოჩნდა, რამაც 1.5 მილიარდ ბავშვსა და ახალგაზრდაზე იქონია გავლენა. რთული

გასაზომია ის შესაძლო დანაკარგები, რაც შეიძლება ახალგაზრდა თაობის სწავლა-განათლებას და მათი ადამიანური კაპიტალის განვითარებას მიადგეს. ქვეყნების ორ მესამედზე მეტმა დისტანციური სწავლების ეროვნული პლატფორმა წარადგინა, მაგრამ დაბალშემოსავლიან ქვეყნებში ეს მხოლოდ 30%-ზე ვრცელდება. აღსანიშნავია, რომ ჯერ კიდევ ამ კრიზისამდე მსოფლიოს ახალგაზრდების ერთ მესამედს ციფრულ საშუალებებზე წვდომა არ ჰქონია.

ბავშვთა სიცოცხლის გადარჩენისა და ჯანმრთელობის საფრთხეები: გლობალური ეკონომიკური დაღმავლობის შედეგად ოჯახებში გაჩენილი ეკონომიკური სირთულეები 2020 წელს დამატებით ასობით ათასი ბავშვის სიკვდილიანობას გამოიწვევს და ერთ წელიწადში უკან დახევს ბოლო 2-3 წლის განმავლობაში ბავშვთა სიკვდილიანობის შემცირებაში მიღწეულ პროგრესს. ამასთან, ამ საგანგაშო მონაცემებში არ შედის ამ კრიზისის შედეგად გაუქმებული სერვისები - ეს მონაცემი ასახავს მხოლოდ მიმდინარე ურთიერთობას ეკონომიკასა და სიკვდილიანობას შორის, ასე რომ ის, სავარაუდოდ, არასაკმარისად ასახავს ზემოქმედების სიმძაფრეს. კვების დეფიციტის მომატება მოსალოდნელია 368.5 მილიონ ბავშვთან 143 ქვეყნის მასშტაბით. ეს ბავშვები, ჩვეულებრივ, დამოკიდებული არიან სკოლაზე, როგორც დღიური კვების სანდო წყაროზე. ახლა მათ სხვა წყაროები უნდა ეძებონ. ბავშვთა ფსიქიკური ჯანმრთელობა და კეთილდღეობა ასევე გასათვალისწინებელია. განსაკუთრებით მოწყვლადები არიან ლტოლვილი და იძულებით გადაადგილებული ბავშვები, ისევე როგორც თავისუფლების აღკვეთის ადგილებსა და მოქმედი სამხედრო კონფლიქტის სიტუაციებში მყოფი ბავშვები.

ბავშვის უსაფრთხოების რისკები: სერვისების, სამსახურებისა და ბიზნესის დახურვისა და სახლში დარჩენის ზომებმა, შესაძლოა, გაზარდოს ბავშვის მიმართ ძალადობისა და ბავშვის ძალადობის მოწმედ ყოფნის რისკი. ასევე გასათვალისწინებელია რისკი, რომლის წინაშეც დგანან ბავშვები კონფლიქტურ ადგილებში, ისევე როგორც ლტოლვილთა და იძულებით გადაადგილებულთა ანტისანიტარიულ და გადავსებულ ბანაკებში. დისტანციური სწავლების პროცესში ონლაინ პლატფორმებზე დამოკიდებულმა მდგომარეობამ, ასევე გაზარდა ბავშვებზე შეუფერებელი შინაარსებისა და ონლაინ მოძალადეების ზემოქმედების რისკი.

წინამდებარე დოკუმენტი ზემოაღწერილი ზემოქმედების სიღრმისეულ ანალიზს იძლევა. ის ასევე გამოკვეთს მყისიერი თუ მდგრადი აქტივობების მთელ რიგს, რასაც ყურადღება უნდა მიაქციონ მთავრობებმა და გადაწყვეტილებების მიმღებებმა. გასათვალისწინებელია სამი მთავარი პრიორიტეტი: 1. დაბალშემოსავლიან ქვეყნებსა და თემებში დაბალანსდეს ინტერვენციათა კომბინაცია, რათა მინიმუმამდე შემცირდეს ფიზიკური დისტანცირების სტანდარტისა და შეზღუდვების სტრატეგიის ზემოქმედება ბავშვებზე და გავრცელდეს სოციალური დაცვის პროგრამები ბავშვთა ყველაზე მოწყვლად ჯგუფებზე. 2. პრიორიტეტი მიენიჭოს ბავშვზე ორიენტირებულ სერვისებს, განსაკუთრებული ფოკუსით მათზე თანაბარ წვდომაზე - გამორჩეულად სკოლასთან, კვების პროგრამებთან, იმუნიზაციას და სხვა დედათა და ბავშვთა, ასევე, ახალშობილთა ზრუნვასა და ბავშვთა დაცვის სათემო პროგრამებთან დაკავშირებით. 3. მშობლებისა და მზრუნველების პრაქტიკული მხარდაჭერის უზრუნველყოფა, იმის ჩათვლით, თუ როგორ ველაპარაკოთ ბავშვს პანდემიაზე, როგორ მოვუაროთ მზრუნველების და ბავშვების ფსიქიკურ ჯანმრთელობას, ასევე, როგორ

დაეხმარონ ისინი ბავშვებს სწავლაში. ყოველივე ზემოთ თქმულთან დაკავშირებით, განსაკუთრებული დაცვა ესაჭიროებათ მოწყვლად ბავშვებს - ლტოლვილებს, იძულებით გადაადგილებულებს, უსახლკარო, მიგრანტ, უმცირესობის, ქუჩაში/ნაგავსაყრელზე, ლტოლვილთა ბანაკებში, ინსტიტუტებში მცხოვრებ და შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბავშვებს. ახლა ბავშვებისა და კაცობრიობის მიმართ საერთაშორისო სოლიდარობის აღმავლობის დროა - მსოფლიოს ახალ თაობაზე ზრუნვისა და ინვესტირების საქმეში უფრო ღრმა ცვლილებების დასანერგად. გაეროს სისტემა - ჩვენი სააგენტოები, ფონდები, პროგრამები და სამდივნოს კავშირები - ყველა მიმართულებით მუშაობენ და მზად არიან მთავრობებისა და საზოგადოებების დასახმარებლად.

1. რა გზებით მოქმედებს COVID-19 ბავშვებზე

მეორე მსოფლიო ომის დასრულებისა და გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ჩამოყალიბების შემდეგ, COVID-19-ის პანდემია ყველაზე დიდი გამოცდაა მსოფლიოსთვის.

იმის გასააზრებლად, თუ რა გავლენას ახდენს აღნიშნული პანდემია ბავშვებზე, საჭიროა გამოვყოთ სამი მიმართულება, რომლითაც იგი მოქმედებს მათ ცხოვრებაზე.

პირველი გზა თავად ვირუსით ინფიცირებაა.

საბედნიეროდ, ისე მწვავედ, როგორც უფროს თაობაში, ვირუსის მწვავე სიმპტომატური რეაქციები ბავშვებში არ არის აღწერილი - ყოველი შემთხვევისთვის, დღევანდელი მდგომარეობით. მიუხედავად იმისა, რომ ბავშვების ვირუსით დაინფიცირების შედეგად, მათი ჰოსპიტალიზაციისა და გარდაცვალების მრავალი შემთხვევაა გამოვლენილი, ეს მაინც გამონაკლისის შემთხვევებია და, სავარაუდოდ, ჯანმრთელობის სხვა წინარე მდგომარეობასთან არის დაკავშირებული. COVID-19-ის შედეგად, გაცილებით ბევრმა ბავშვმა ტრაგიკულად დაკარგა მშობელი, ოჯახის წევრი ან აღმზრდელი. ასეთი დანაკარგის ფსიქოსოციალური შედეგების გავლენა ბავშვებზე ყურადღების მიღმა არ უნდა დარჩეს.

მეორე მიმართულებაა ვირუსის სოციალურ-ეკონომიკური ეფექტები და ვირუსის გავრცელების შესაჩერებლად, პანდემიის გასაკონტროლებლად მიღებული ზომები.

ვინაიდან ჯანდაცვის სერვისები მთლიანად არის მიმართული დიდი რაოდენობით ინფიცირებულ ადამიანზე ზრუნვისკენ, რომელთაც მკურნალობა სჭირდებათ, ბავშვებსა და ორსულებს ნაკლებად მიუწვდებათ ხელი სტანდარტულ ჯანდაცვის სერვისებზე.¹ წინა ხაზის მუშაკების ბავშვებს მოუწიათ ადაპტირება ალტერნატიული ზრუნვის ზომების მიმართ. ბავშვები, რომლებიც შეიარაღებული კონფლიქტის ზონებში ცხოვრობენ და ისედაც მრავალ დაბრკოლებას აწყდებიან ჯანდაცვის სერვისებზე წვდომის თვალსაზრისით, შესაძლოა,

¹იხ: გაეროს პოლიტიკის მოკლე ინფორმაცია ქალებზე COVID-19,ის გავლენის შესახებ <https://www.unwomen.org/-/media/headquarters/attachments/sections/library/publications/2020/policy-brief-the-impact-of-covid-19-on-women-en.pdf?la=en&vs=1406>

ყურადღების მიღმა აღმოჩნდნენ და აღნიშნულ სერვისებიც, მათთვის კიდევ უფრო ხელმიუწვდომელი აღმოჩნდეს. ფიზიკური დისტანცია და საკარანტინო ზომები, გადაადგილების შეზღუდვა და საზღვრების ჩაკეტვა თუ ზედამხვედველობის სტრატეგიები, მრავალი თვალსაზრისით ახდენს ზეგავლენას ბავშვებზე. პირისპირ ბავშვების მომსახურება - სკოლა, კვების პროგრამები, დედებისა და ახალშობილთა სერვისები, იმუნიზაცია, სქესობრივი და რეპროდუქციული ჯანმრთელობის სერვისები, აივ მკურნალობა, ალტერნატიული ზრუნვის დაწესებულებები, ბავშვის დაცვის სათემო პროგრამები და დამატებითი პერსონალიზებული ზრუნვის უზრუნველყოფა, მათ შორის, შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბავშვებისა და ძალადობის მსხვერპლთათვის - ნაწილობრივ ან მთლიანად შეიზღუდა. პანდემიის გავლენა, ფიზიკური ჯანმრთელობის სფეროს გარდა, გაცილებით უფრო ფართოდ ვრცელდება. როგორც შემდგომ სექციაში ვნახავთ, პანდემია ღრმა გავლენას ახდენს ბავშვთა ფსიქიკურ კეთილდღეობაზე, მათ სოციალურ განვითარებაზე, უსაფრთხოებაზე, პერსონალურ სივრცეზე, ეკონომიკურ უსაფრთხოებასა და ცხოვრების სხვა მრავალ ასპექტზე. ბავშვები და სხვა პირები, რომლებიც ლტოლვილთა ბანაკებსა თუ სხვა მჭიდროდ დასახლებულ, ხალხმრავალ ადგილებში ცხოვრობენ, განსაკუთრებით დაუცველები არიან. **მიუხედავად იმისა, რომ ბავშვები არ წარმოადგენენ ამ პანდემიის სახეს, მისი ფართო გავლენა მათზე, კატასტროფული, და ყველაზე ხანგრძლივი შედეგების მომტანი შეიძლება იყოს მთელი საზოგადოებისთვის.**

მესამე მიმართულებაა ვირუსი და მის წინააღმდეგ გადადგმული ნაბიჯები, რაც რისკის ქვეშ აყენებს გრძელვადიან ძალისხმევას, რომელიც მდგრადი განვითარების მიზნების შესრულებასა და ყველა ბავშვის უფლების რეალიზებაში გამოიხატება.

კრიზისამდეც უკვე ვცხოვრობდით მსოფლიოში, რომელიც წარუმატებელი იყო ბავშვებზე სათანადო, ადეკვატური ზრუნვის გაწევის თვალსაზრისით; მსოფლიოში, სადაც 15 წელს მიუღწეველი ბავშვი ყოველ ხუთ წამში კვდება; სადაც ყოველ ხუთ ბავშვში ერთს არ მიუწვდება ხელი სათანადო კვებაზე და განიცდის საკვების უკმარისობას; სადაც, დაბალი და საშუალო შემოსავლების ქვეყნებში (ღარიბ ქვეყნებში კი ხუთიდან - ოთხი) ათი წლის ბავშვების ნახევარზე მეტს (53%) არ შეუძლია კითხვა და მარტივი ამბის გაგება; და სადაც, ხუთ წლამდე ასაკის ბავშვთა ოთხიდან ერთის დაბადების ფაქტი არ არის რეგისტრირებული. რაც უფრო დიდხანს გაგრძელდება მიმდინარე კრიზისი, მით უფრო ტრაგიკული იქნება მისი გავლენა ამ ბავშვებზე, რადგან ქვეყნების ეკონომიკა მძიმე მდგომარეობაშია და მთავრობების ხარჯები შეზღუდული, ამიტომ, უფრო სავარაუდოა, რომ ზემოხსენებული სტატისტიკური მაჩვენებელი კიდევ უფრო გაიზრდება; აქტიური კონფლიქტების გარემოში, პანდემიამ და პანდემიის საპასუხო მოქმედებებმა, შესაძლოა, გაზარდოს ბავშვთა მოცვის მაჩვენებელი, ასევე მათი სექსუალური ექსპლოატაცია და გატაცება. ყოველივე ის, რაც საზოგადოებრივი ჯანდაცვის საგანგებო მდგომარეობაზე გადასვლას მოჰყვება, გარდაისახა უდიდეს გამოცდად მსოფლიო განვითარებისა და დღევანდელი ახალგაზრდა თაობის პერსპექტივისთვის.

ჯამში, პანდემიის საერთო გავლენა ბავშვებზე მოიცავს სამივე ამ მიმართულების ეფექტებს, რის განხილვასაც ვუთმობთ შემდეგ თავს.

2. COVID-19-ის ზემოქმედება: ზომები და მასშტაბები

ისევე როგორც ბავშვებზე, პანდემიის გავლენა ახალგაზრდებზეც, მრავალ მიმართულებას მოიცავს. ეს მიმართულებები ოთხ ჯგუფად შეიძლება დაიყოს: 1) სიღარიბე; 2) სწავლა; 3) არსებობა (გადარჩენა) და ჯანმრთელობა; და 4) უსაფრთხოება.

მიუხედავად იმისა, რომ ჯერ ძალიან ადრეა ეფექტების საბოლოო მაჩვენებლის შეფასება, ისევე როგორც იმისა, თუ რა განმსაზღვრელ როლს ითამაშებს ამ მაჩვენებლის მასშტაბებზე-გადაწყვეტილების მიმღები პირების (პოლიტიკის შემქმნელთა) ნაბიჯები, მაინც წარმოგიდგინთ შედეგების რამდენიმე საწყის შეფასებას და შესაძლო ციფრებს.

2.1. სიღარიბე

სიცოცხლის გადასარჩენად და ვირუსის გავრცელების შეჩერების მიზნით, ფიზიკურმა დისტანციამ და საკარანტინო ზომებმა მნიშვნელოვანი გავლენა იქონია ეკონომიკური აქტივობის შემცირებაზე და შედეგად გამოიწვია გლობალური რეცესია.

რეცესია მთელი სიმწვავეთ მომავალში უფრო გამოჩნდება, თუმცა სოციალურ-ეკონომიკური გავლენა დეტალურად არის აღწერილი აღნიშნულ დოკუმენტში: მოკლე მიმოხილვა სოციალურ-ეკონომიკური გავლენის შესახებ.²

2020 წლისათვის, IMF³ - მსოფლიო ეკონომიკური პერსპექტივა გლობალური შემოსავლების 3%-ით შემცირებას მოასწავებს, იმ შემთხვევაში, თუ ამ წლის მეორე ნახევრისთვის პანდემია გადაივლის. უკვე არსებული მძიმე ვითარება, თუ განვითარებადი ეკონომიკებიდან კაპიტალის გადინება არეული სუვერენული დეფოლტების კასკადს გამოიწვევს, შესაძლოა კიდევ უფრო გაუარესდეს.

შინამეურნეობის დონეზე, შემოსავლების კოლაფსი მსოფლიოს მასშტაბით საფრთხეს უქმნის მილიონობით ბავშვიან ოჯახს. პოლიტიკის კვლევის საერთაშორისო ინსტიტუტის სიღარიბის მოდელში⁴ ასახულ IMF-ის ოპტიმისტურ პროგნოზს თუ მივყვებით, პანდემიის წინა სცენართან შედარებით, უკიდურესი სიღარიბე (PPP 1,90 დოლარი დღეში) ამ წელს 84 იდან 132 მილიონ ადამიანს ემუქრება, აქედან, საშუალოდ, ნახევარი ბავშვია.

საწყისი შეფასებები მოიცავს გლობალური რეცესიის ეფექტებს ღარიბ შინამეურნეობებზე, თუმცა ყურადღების მიღმა რჩება ის ოჯახები, სადაც ოჯახის მარჩენალნი, იძულებულნი არიან დარჩნენ სახლში/თავშესაფარში ან უბრუნდებიან თავიანთ სოფლებს და ტოვებენ თავიანთ ჩვეულ საარსებო გარემოს.

² პასუხისმგებლობის გაზიარება, გლობალური სოლიდარობა: COVID-19-ის სოციალურ-ეკონომიკურ გავლენაზე რეაგირება <https://unsdg.un.org/resources/shared-responsibility-global-solidarity-responding-socio-economic-impacts-covid-19>

³ მსოფლიო ეკონომიკური პერსპექტივა 2020: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/04/14/weo-april-2020>

⁴ IFPRI, 2020: <https://www.ifpri.org/blog/how-much-will-global-poverty-increase-because-covid-19>

60 დაბალშემოსავლიანი ოჯახის ფინანსური დღიური შემოსავალი ბანგლადეშში მდებარე ჰრიშიპარაის სამეზობლოში, დაწესებული საკარანტინო/ჩამკეტი ზომების შედეგად, ყოველდღიური შემოსავლების სწრაფ კოლაფსს გვიჩვენებს.⁵ ისტორიულად, შინამეურნეობებზე ასეთი დარტყმის ტვირთი არაპროპორციულად აისახება გოგონებზე.

შინამეურნეობების დონეზე შემოსავლის კლების ასეთმა დარტყმამ, თუნდაც მხოლოდ დროებითმა, შესაძლოა, დამანგრეველი ეფექტი იქონიოს ბავშვებზე, განსაკუთრებით, შეზღუდული/მწირი აქტივების მქონე ღარიბ ოჯახებში.

ჩვენ ვიხილეთ სოციალური დახმარების პროგრამების სწრაფი გაფართოება ბევრ ქვეყანაში, მიმართული იმ ოჯახებისკენ, რომელმაც შემოსავალი დაკარგა. 2020 წლის 10 აპრილის მდგომარეობით, 126-მა ქვეყანამ შემოიღო ან ცვლილებები შეიტანა სოციალური დაცვის ზომების კუთხით, მათთაგან 83 ცალსახად მიემართება ბავშვებსა და მათ ოჯახებს.⁶ თუმცა, აღნიშნული ზომები, პანდემიის შედეგად დაზარალებულ ყველა ოჯახს ვერ მოიცავს. დღევანდელი საკარანტინო ზომების ხანგრძლივობა უცნობია, ისევე როგორც COVID-19-ის მომავალი აფეთქებების შემთხვევაში, ხსენებული ზომების ხელახალი დაწესების შესაძლებლობა.

2.2. განათლება

მსოფლიოს მასშტაბით სკოლების დახურვის მსგავსი პრეცედენტი არ ყოფილა. 188 ქვეყანამ ქვეყნის მასშტაბით დახურა სკოლები, რაც გავლენას ახდენს 1.5 მილიარდზე მეტ ბავშვსა და ახალგაზრდაზე.⁷ სხვა წინა დაავადებებთან შედარებით, ამჟამად სკოლები წინასწარ დაიხურა: 27 ქვეყანამ სკოლები წინასწარ, ქვეყანაში ვირუსის შემთხვევის დაფიქსირებამდე, დახურა.⁸ ბევრმა ქვეყანამ გაახანგრძლივა სკოლების დახურვის ვადა; სულ მცირე 58 ქვეყანასა და ტერიტორიაზე გადაიდო გამოცდები, ხოლო 11 ქვეყანაში გამოცდები საერთოდ გაუქმდა.⁹

შესაძლო დანაკარგი, რაც განათლების თვალსაზრისით აისახება ახალგაზრდობასა და მათი ადამიანური კაპიტალის განვითარებაზე, ძნელი გამოსაცნობია. ამ დანაკარგის შესამცირებლად, ბევრი სკოლა თავიანთ მოსწავლეებს დისტანციურ სწავლებას სთავაზობს. მაგრამ ესეც მხოლოდ ნაწილისთვის არის ხელმისაწვდომი. მაშინ, როდესაც ქვეყნების ორ მესამედზე მეტმა აამოქმედა დისტანციური სწავლების ეროვნული პლატფორმა, დაბალი შემოსავლების ქვეყნების მხოლოდ 30%-მა შეძლო ამის გაკეთება.¹⁰ ბიჭებთან შედარებით, გოგონებს ნაკლები წვდომა აქვთ ციფრულ ტექნოლოგიებზე, რამაც, შესაძლოა, შეამციროს ონლაინ სწავლებაში მათი მონაწილეობა და ჩართულობა.¹¹ ეს გარემოება განსაკუთრებულ

⁵ Hrishipara Daily Diaries, 2020: <https://sites.google.com/site/hrishiparadailydiaries/home/corona-virus?authuser=0>

⁶ Gentilini et al., 2020: http://www.ugogentilini.net/wp-content/uploads/2020/04/Country-SP-COVID-responses_April10.pdf

⁷ UNESCO, 2020: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>

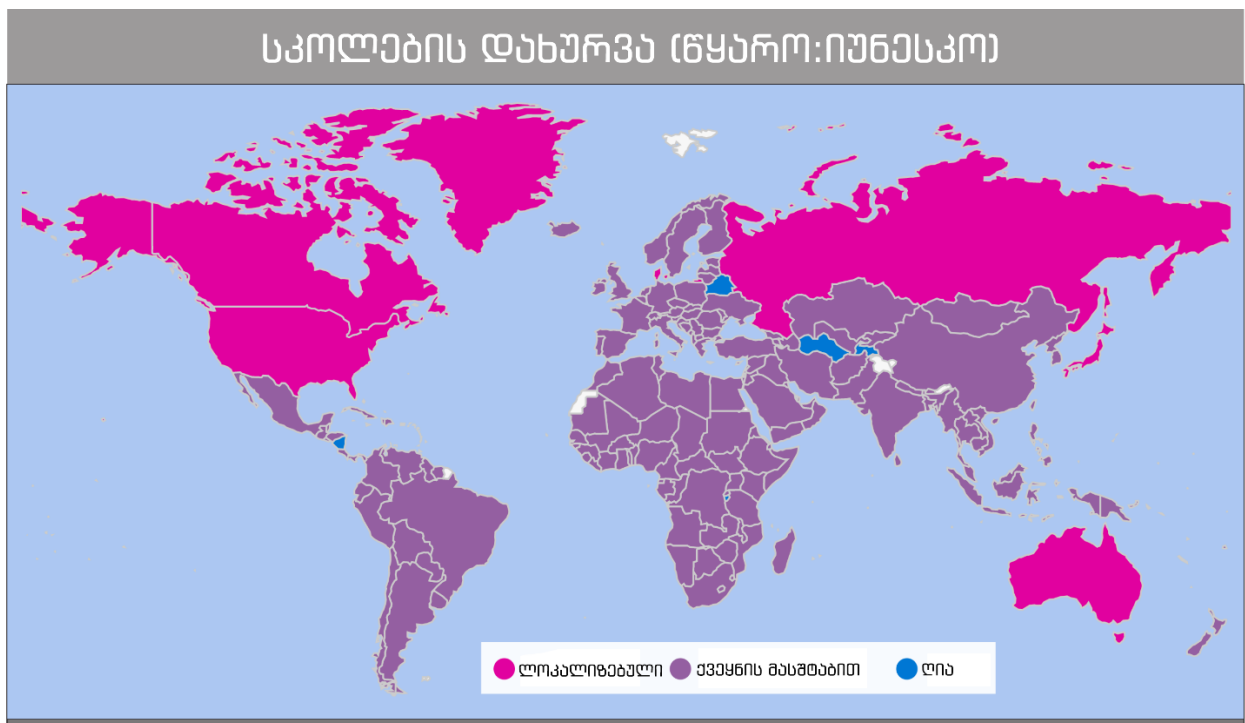
⁸ CGD, 2020: <https://www.cgdev.org/blog/schools-out-now-what>

⁹ UNESCO, 2020: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>

¹⁰ UNESCO, 2020: <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>

¹¹ <https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/facts/FactsFigures2019.pdf>

ზეგავლენას ახდენს ბავშვებზე, რომლებიც ცხოვრობენ არაფორმალურ დასახლებებში, ბანაკებში შეზღუდული ინფრასტრუქტურითა და ინტერნეტზე ხელმიუწვდომლობის პირობებში. საკარანტინო ზომები და შეზღუდვები, კონფლიქტში ჩართული მხარეებისთვის, შესაძლოა გახდეს ბიძგი, დაიკავონ, გაძარცვონ ან დაანგრიონ სკოლების შენობები და საავადმყოფოები. ცარიელი სკოლები ასევე შეიძლება გამოიყენონ სამხედრო დანიშნულებით. განსაკუთრებით რთულია შეზღუდული შესაძლებლობისა და სპეციალური საჭიროებების მქონე ბავშვებისთვის დისტანციური პროგრამებით მომსახურების გაწევა. ხარისხი და დისტანციურ სწავლებაზე ხელმისაწვდომობა განსხვავდება როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე ქვეყნებს შორის. მხოლოდ 15 ქვეყანა გვთავაზობს დისტანციურ ინსტრუქციას ერთზე მეტ ენაზე.¹²

ეს დანაკარგი განსაკუთრებით მძიმე იქნება იმ ბავშვებისთვის, რომლებმაც პანდემიის შედეგად, საერთოდ მიატოვეს სწავლა. ეს ვარაუდი მით უფრო რეალური გახდება, რაც უდრო დიდხანს იქნება სკოლები დაკეტილი, ხოლო ეკონომიკური ვარდნა გაღრმავდება. კენიაში აივ ინფექციის გავრცელების შედეგები გვიჩვენებს, რომ ბავშვები, რომლებიც კარგავენ მშობელს, ნაკლებად სავარაუდოა, დაუბრუნდნენ საგანმანათლებლო სივრცეს.¹³ ხანგრძლივი კონფლიქტის პირობებში, ბავშვები, რომლებიც სკოლაში არ არიან, შესაძლოა, შეუერთდნენ შეიარაღებულ ძალებს ან ჯგუფებს, რასაც ძალადობის ციკლის უწყვეტობა მოჰყვება.

¹² CGD, 2020: <https://www.cgdev.org/blog/more-our-database-school-closures-new-education-policies-may-be-increasing-educational>

¹³ 13 Evans and Miguel, 2013: <https://www.cdc.gov/mmwr/volumes/69/wr/mm6912e2.htm>

2.3. გადარჩენა და ჯანმრთელობა

COVID-19 ინფექციის პირდაპირი ეფექტი ბავშვებზე, ამ დრომდე უფრო მსუბუქი იყო, ვიდრე სხვა ასაკობრივ ჯგუფებზე. მონაცემები აჩვენებს, რომ ჩინეთსა და ამერიკის შეერთებულ შტატებში გამოვლენილი შემთხვევებიდან, ჰოსპიტალიზებული, სიმპტომების მქონე ბავშვებისთვის მონაცემი 10-დან 20-ჯერ უფრო დაბალია, ვიდრე სხვა საშუალო ასაკის ადამიანებისთვის და 25-დან 100-ჯერ უფრო დაბალია, ვიდრე ასაკიანი ადამიანების შემთხვევაში. ჰოსპიტალიზებული პაციენტებიდან, ბავშვებს ყველაზე ნაკლებად სჭირდებათ კრიტიკული მკურნალობა.¹⁴ იმ ბავშვების წილი, რომელიც ვირუსით გარდაიცვალა ჩინეთში, 25 000 ადამიანში დაახლოებით ერთს უტოლდება, რაც 30-ჯერ უფრო ნაკლებია, ვიდრე საშუალო ასაკის ადამიანების შემთხვევაში და 3 000-ჯერ ნაკლები, ვიდრე ასაკიანი პირების შემთხვევაში. თუმცა, არსებული მონაცემების შეზღუდული დაფარვისა და განსხვავებული კონტექსტის გათვალისწინებით, რაც გულისხმობს COVID-19-ის ამჟამინდელ გავრცელებას, აღნიშნული მონაცემების საფუძველზე დასკვნები სიფრთხილით უნდა გაკეთდეს. ვირუსის ეპიდემიოლოგიური გავლენა, დროთა განმავლობაში, სხვადასხვა კონტექსტში, შეიძლება განსხვავებული იყოს. COVID-19-ის პირდაპირი ეფექტის საპირისპიროდ, საყურადღებოა პანდემიის უფრო ვრცელი ეფექტი ბავშვების ჯანმრთელობაზე. შემცირებული შემოსავალი სიღარიბეში მცხოვრებ ოჯახებს აიძულებს, შეამცირონ აუცილებელი ჯანდაცვის და კვების ხარჯები. გლობალური ეკონომიკური ზრდის პროგნოზის თანახმად, IMF-დან და GDP-ის ზრდის ისტორიული კავშირიდან გამომდინარე, ახალშობილთა სიკვდილიანობასთან, განვითარებად სამყაროში¹⁵, ბავშვთა სიკვდილიანობის ასი ათასობით დამატებითი შემთხვევა შეიძლება იყოს 2020 წელს პანდემიამდელ პერიოდთან შედარებით. ეს, ერთი წლის განმავლობაში გააუარესებს 2-3 წლის პროგრესს ახალშობილთა სიკვდილიანობის მაჩვენებლის შემცირების კუთხით. ამით ფასდება მხოლოდ ამ წლის გლობალური ეფექტი ბავშვთა ჯანდაცვაზე და არ გულისხმობს სხვადასხვა მიმართულებას, სადაც ჯანდაცვის სერვისები პირდაპირ განადგურებულია პანდემიის შედეგად. აქ მოიაზრება აუცილებელ რეპროდუქციულ სერვისებზე ხელმისაწვდომობა, დედების, ახალშობილთა და ბავშვთა ჯანდაცვის ინტერვენციები, როგორცაა დაბადებამდე და მშობიარობის პროცესზე ზრუნვა, პნევმონიის მკურნალობა. ეს ასევე მოიცავს პოლიო ვაქცინაციის კამპანიის მსოფლიო მასშტაბით შეჩერებას, რაც უკან ხევს ათეულობით წლის მცდელობებს, განადგურდეს ვირუსი ავღანეთსა და პაკისტანში და გაუმკლავდეს ამჟამინდელ ვირუსს აფრიკაში, აღმოსავლეთ აზიაში, რომლის ვაქცინაც მიღებულია. დამატებით, წითელას იმუნიზაციის კამპანიები შეჩერდა მინიმუმ 23 ქვეყანაში, რომელიც ჯამში 78 მილიონ 9 წლამდე არასრულწლოვანს უნდა ჩატარებოდა.¹⁶ ამ დროს, ბავშვები და მოზარდები, რომლებსაც აქვთ ქრონიკული დაავადებები, მათ შორის HIV, იმყოფებიან რისკის ქვეშ, რადგან არ აქვთ სათანადო წვდომა მედიკამენტებსა და მკურნალობაზე.

¹⁴ Verity et al., 2020; CDC, 2020; CDC, 2020. See also Stoltenberg, 2020.

¹⁵ 5 Baird et al., 2011.

¹⁶ UNICEF, 2020.

ბავშვთა კვება სასიცოცხლოდ მნიშვნელოვანი საკითხია. 368.5 მილიონი ბავშვი 143 ქვეყანაში, დამოკიდებული სკოლის კვებაზე, როგორც დღიური კვების ძირითად წყაროზე, ახლა იძულებულია, სხვა წყაროები მოიძიოს.¹⁷ აღნიშნული გამოწვევა იმ ეკონომიკური შოკიდან მომდინარეობს, რომლის წინაშეც აღმოჩნდნენ ოჯახები, და ეს ნეგატიურ ზეგავლენას მოახდენს ბავშვთა კვებაზე, ორსულ ქალებსა და დედებზე, რომლებიც ბუნებრივად კვებავენ შვილებს. დამატებით, შემზღუდველი ზომები საფრთხეს უქმნის საკვებ მარაგს და ადგილობრივ კვების ბაზრებს. ამ საკითხის დროულად გადაუჭრელობის შემთხვევაში, შედეგები ბავშვთა კვების კუთხით, უკიდურესად მძიმე იქნება. იმ პირობებში, როდესაც სკოლები დახურული რჩება, გოგონები კი თავს ანებებენ სწავლას, მიმდინარე წლის განმავლობაში ასევე, უნდა ვივარაუდოთ ბავშვთა ორსულობის შემთხვევების მატება. ამჟამინდელმა მეტა-ანალიზმა, მოზარდთა ორსულობის გავრცელების კუთხით, აფრიკაში აჩვენა, რომ იმ მოზარდ გოგონებში, რომლებმაც სკოლა მიატოვეს, 2-ჯერ უფრო ხშირია ბავშვების გაჩენა მათთან შედარებით, რომლებიც სკოლაში დადიან.¹⁸ წყლის, სანიტარიის და ჰიგიენის (WASH) სერვისები ასევე განადგურების საფრთხის ქვეშაა შემზღუდველი ზომების პირობებში, რაც ასევე ემუქრება ბავშვთა ჯანმრთელობას წყლით გამოწვეული დაავადებების გამო. დაახლოებით 700 5 წლამდე ასაკის ბავშვი ყოველდღიურად იღუპება ისეთი დაავადებებით, რომლებიც დაკავშირებულია შეუსაბამო WASH სერვისებთან და ეს რიცხვი, არსებული სერვისების განადგურების შემთხვევაში, შესაძლოა კიდევ უფრო გაიზარდოს.¹⁹ ეს საკითხი საგულისხმოა იმ კუთხითაც, რომ ჰიგიენას ინფექციის პრევენციისა და COVID-19 პანდემიის გავრცელების აღსაკვეთად, განსაკუთრებული როლი ენიჭება. ფიზიკური დისტანციის ზომების და გადაადგილების შეზღუდვების ეფექტი ბავშვთა მენტალურ ჯანმრთელობაზე, ასევე იწვევს სხვადასხვა წუხილს. ბავშვები ღელავენ მათ ცხოვრებასა და საზოგადოებაზე პანდემიით გამოწვეული სხვადასხვა სახის გავლენის, და მომავალთან დაკავშირებული გაურკვევლობის გამო: რამდენ ხანს გაგრძელდება დღევანდელი ექსტრაორდინალური გარემოებები და როგორ მოგვარდება საბოლოოდ პანდემიის პრობლემა. ამ სტრესს, შეუძლია იმოქმედოს ბავშვების შემეცნებით განვითარებაზე და გამოიწვიოს ხანგრძლივი მენტალური ჯანმრთელობის პრობლემა.

2.4. უსაფრთხოება

ბავშვების უმეტესობისთვის სახლი უსაფრთხოებისა და დაცულობის წყაროა. მაგრამ მცირე ნაწილისთვის, პირიქით.²⁰ ოჯახის წევრების მხრიდან ძალადობა ყველაზე გავრცელებული ფორმაა, რაც კი ბავშვებს გამოუცდიათ, ისინი ხშირად არიან ქალების მიმართ ოჯახში ძალადობის მოწმეები, რისი მაჩვენებელიც, როგორც მიიჩნევა, COVID-19-ის გავლენით, გაიზარდა ბევრ ქვეყანაში.²¹ ძალადობის ასეთი ფორმები ძირითადად მაშინ იჩენს თავს, როდესაც ოჯახები სახლში არიან გამოკეტილები და განიცდიან სტრესს და მღელვარებას. ბავშვების 60 პროცენტი მთელ მსოფლიოში, ისეთ ქვეყნებში ცხოვრობს, სადაც სრული ან

¹⁷ WFP, 2020.

¹⁸ Kassa et al., 2018.

¹⁹ data.unicef.org

²⁰ UNICEF, 2017.

²¹ UN Policy Brief on the Impact of COVID-19 on Women.

ნაწილობრივი შეზღუდვები დაწესდა.²² აღნიშნული შეზღუდვები, სამწუხაროდ, ბავშვზე მოძალადე პირებსაც აძლევს საშუალებას, რომ ზიანი მიაყენონ არასრულწლოვნებს. ბავშვებს იშვიათად აქვთ იმის შესაძლებლობა, რომ ამის თაობაზე ვინმეს ხმა მიაწვდინონ. ამასთან, ბავშვებს აღარც თავის მასწავლებლებთან აქვთ წვდომა, რომ მათ მიმართ ოჯახში ჩადენილი ძალადობის შემთხვევების შესახებ შეატყობინონ, მაშინ როდესაც, სოციალური სამუშაო და სამართლებრივი და დამცავი სერვისები ბავშვებისთვის შეჩერებული ან შემცირებულია. ონლაინ პლატფორმებმა დისტანციური სწავლების კუთხით, ასევე შექმნა საფრთხე, რომ ბავშვებს ინტერნეტში, შესაძლოა, ჰქონდეთ წვდომა შეუსაბამო შინაარსის მასალასთან ან ონლაინ დამნაშავეებთან. ბავშვებისთვის ზიანის მიყენების საფრთხე ამითაც იზრდება. სკოლების დახურვისა და ეკონომიკური კრიზისის ერთობლივი გავლენით, ზოგიერთი ბავშვი იძულებულია მიატოვოს სკოლა, ჩაერთოს შრომაში, გახდეს ჯარისკაცი, ასევე იზრდება ბავშვთა ქორწინებების რიცხვის გაზრდის საშიშროება მაღალი რისკის ქვეყნებში. მშობელთა მზრუნველობის გარეშე დარჩენილი ბავშვები განსაკუთრებით დაუცველები არიან ექსპლუატაციისა და სხვა ნეგატიური ზომების მიმართ. შემზღუდველი ზომების არასათანადოდ აღსრულებამ დამატებითი რისკები შექმნა ბავშვთა უსაფრთხოებისა და მათი უფლებების დარღვევის კუთხით, განსაკუთრებით იმ პირობებში, როდესაც სრულად არ არის მიღებული ზომები იმისათვის, რათა სათანადო მზრუნველობა გაეწიოს ყველაზე მოწყვლად ჯგუფებს. შეზღუდვებმა, კომენდანტის საათმა და გადაადგილების აკრძალვამ ლტოლვილთა ბანაკების და საცხოვრებელი დაწესებულებების უეცარი დახურვა და ადამიანების, მათ შორის, ბავშვების გაფანტვა გამოიწვია. კარანტინის და სოციალური დისტანციის შენარჩუნების მიზნით არსებული ზედამხედველობის ინსტრუმენტი, ნათელია, რომ მნიშვნელოვანი იარაღია ვირუსის გავრცელების გასაკონტროლებლად, მაგრამ, ამასთან, არღვევს ბავშვთა უფლებებს. ამაში იგულისხმება პერსონალური ინფორმაციის საჯარო გაზიარება დაინფიცირებული ბავშვების შესახებ ან დამატებითი ინფორმაცია მათი პერსონალური იდენტიფიცირების მიზნით. ამგვარი მიდგომები საფრთხეს უქმნის სამართლებრივი დაცვის სტანდარტებს და უფლებებს, რომელთა აღდგენაც მომავალში რთული იქნება.

3. COVID-19-ის არათანაბარი გავლენა

COVID-19-ის გავლენა ბავშვთა სიღარიბეზე, გადარჩენასა და ჯანმრთელობაზე, სწავლასა და უსაფრთხოებაზე, საკმაოდ ძლიერია. თუმცა მისი ეფექტი თანაბრად არ გავრცელდება. ამასთან, პანდემიის ეფექტის დრო და ხანგრძლივობა კრიტიკული ფაქტორია იმის შეფასებისას, თუ რა გავლენა შეიძლება იქონიოს ბავშვების ცხოვრებაზე.

განაწილება

COVID-19 პანდემია ფუნდამენტურად უთანასწორო მოვლენაა. მისი ეფექტი, მოსალოდნელად, ყველაზე მძიმე იქნება იმ ბავშვებისთვის, რომლებიც ღარიბ ქვეყნებსა და ოჯახებში ცხოვრობენ, და ასევე, გოგონებისთვის, ღარიბ ოჯახებში. აღნიშნული გამოწვევების

²² ქვეყნების მონაცემები სრულ ან ნაწილობრივ შეზღუდვებზე იხილეთ შემდეგ გვერდებზე: acaps.org; for data on child population, please see population.un.org

წინაშე აყენებს მდგრადი განვითარების მიზნებს, რომელთა თანახმადაც, არავინ უნდა დარჩეს უკან. დაბალშემოსავლიან და კონფლიქტების მქონე ქვეყნებში, სადაც ყველაზე ნაკლებად შეუძლიათ გაუძლონ გლობალური და ადგილობრივი შეზღუდვების ეფექტს, იგი ასუსტებს დაცვის სისტემას. ამასთან, ზოგიერთ ქვეყანას არ აქვს სათანადო ინფრასტრუქტურა დისტანციური სწავლების უზრუნველსაყოფად, აქვს სუსტი ჯანდაცვის სისტემა, ნაკლები სოციალური სერვისი, ნაკლები ხელმისაწვდომობა WASH პირობებთან და შორს არის უნივერსალური იმუნიზაციისგან. სიღარიბეში მცხოვრებ ოჯახებს შემოსავლის ნაკლები უსაფრთხო წყარო და ნაკლები ხელმისაწვდომობა აქვთ ჯანდაცვაზე და მეტი ავადმყოფობა და ნაკლები ინსტრუმენტი იმისათვის, რათა შეუერთდნენ დისტანციური სწავლების პროცესს ტელევიზორით, რადიოთი თუ სხვა ონლაინ მოწყობილობით და ბავშვები ასეთი ოჯახებიდან, უფრო მეტად ტოვებენ სკოლას. მსოფლიოს უღარიბესმა ბავშვებმა უკვე იგრძნეს პანდემიის უთანასწორო ეფექტი მათ ცხოვრებაზე, რაც საფრთხეს უქმნის მათ გადარჩენას და განვითარებას. ამასთან, კრიტიკულად მნიშვნელოვანია, რომ ფიზიკური დისტანცია და შეზღუდვების სტრატეგია ადაპტირებული იყოს დაბალი შემოსავლის შემთხვევებთან, რათა სიღარიბეში მცხოვრებმა ოჯახებმა მიიღონ მხარდაჭერა ან კომპენსაცია დანაკარგის შემთხვევაში, და დაცული იყოს ის კვების ბაზარი, რაზეც დამოკიდებულია ასეთი ოჯახები და მათი შვილები.

მოწყვლადი ბავშვები

სიღარიბეში მცხოვრები ბავშვების გარდა, არიან სხვა მოწყვლადი ბავშვებიც, რომელთა მიმართაც პანდემიის ეფექტი განსაკუთრებით მკაცრია და ვისი დაცვაც განსაკუთრებულ ყურადღებას მოითხოვს.²³

მსოფლიოში მილიარდობით ადამიანი ცხოვრობს არასათანადო ადგილებში, არაფორმალურ დასახლებებსა და შეუფერებელ საცხოვრებელ პირობებში. ფიზიკური დისტანცირებისა და შემზღუდველი ზომების სტანდარტი, დასახლებებში, სადაც არის წყლის და ხელის დასაბანი საშუალებების ნაკლებობა, და საერთო სანიტარიულ მოწყობილობებს იყენებენ, პანდემიის გავრცელების საფრთხე დგება. აღნიშნული ზომები რისკის ქვეშ აყენებს ამ ადამიანების საარსებო წყაროსაც, რაც ასევე ნეგატიურად აისახება მათ ბავშვებზე. გადაადგილების შეზღუდვებისა და ფიზიკური დისტანცირების ზომების აღსრულება შეიძლება იყოს დისკრიმინაციისა და ამ პირების თუ სხვა მოწყვლადი ბავშვების მიმართ ძალადობის საფარველი. მსოფლიოში 13 მილიონი ლტოლვილი ბავშვი, რომელიც ბანაკებში ან ხალხმრავალ დასახლებებში ცხოვრობს, ამავე გამოწვევის წინაშე დგას. მათ, მილიონ თავშესაფრის მაძიებელ ბავშვთან და 17 მილიონ ქვეყნის შიგნით გადაადგილებულ ბავშვთან ერთად, მთელი მსოფლიოს მასშტაბით, სოციალური დაცვის გარეშე დარჩენა ემუქრებათ და მათზე უარყოფითად აისახება გადაადგილების შეზღუდვა. შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბავშვები მათ შორის არიან, ვინც ყველაზე მეტად არის დამოკიდებული სერვისებზე - მათ შორის, ჯანმრთელობის, განათლების და დაცვის - რომლებიც შეჩერდა, როგორც სოციალური დისტანციისა და შემზღუდველი ზომების ნაწილი. ისინი ყველაზე ნაკლებად სარგებლობენ დისტანციური სწავლებით. ბავშვები, რომლებიც ცხოვრობენ ინსტიტუციებში

²³ UNICEF, 2017.

თუ დაკავების ცენტრებში - მათ შორის, მიგრანტი ბავშვები - სხვადასხვა სახის მოწყვლადობის წინაშე აღმოჩნდნენ. მათზე ზრუნვა კრიზისმა საფრთხის ქვეშ დააყენა. მიმდინარე კონფლიქტის რეგიონებში მცხოვრები ბავშვები ასევე საჭიროებენ გადაუდებელ მხარდაჭერას. მოდავე სახელმწიფოები გამოწვევების წინაშე დგანან, რათა შეამსუბუქონ და გააკონტროლონ ვირუსის გავრცელება. შემზღვეველი ზომები რისკის ქვეშ აყენებს ბავშვებს, რომლებიც იმყოფებიან საფრთხის შემცველ გარემოში.

ხანგრძლივი ეფექტები

კრიზისის საბოლოო ეფექტი ბავშვებზე დამოკიდებულია იმაზე, თუ რა დრო დასჭირდება პანდემიის დასრულებას. ვირუსის შესაჩერებლად საჭირო ხანგრძლივი ბრძოლა არა მარტო ახანგრძლივებს პანდემიით გამოწვეულ წუხილს, არამედ ზრდის იმის პერსპექტივასაც, რომ პანდემია ხანგრძლივ და ძლიერ გავლენას იქონიებს ბავშვებზე.

მაგალითად, მას შემდეგ, რაც დანაზოგები ამოიწურება, ნაკლებად მოსალოდნელია პირვანდელ მდგომარეობაში დაბრუნება. შინამეურნეობის დონეზე, გაჭირვებული ოჯახები დაინახავენ, რომ ოჯახის მარჩენალები კარგავენ სამსახურს, ან გადასარჩენად, იძულებულები არიან გაყიდონ ქონების მნიშვნელოვანი ნაწილი, რასაც მოსდევს ბავშვთა სიღარიბის ხანგრძლივი შედეგები. იგივე ითქმის პანდემიის სხვა გავლენებზეც. რაც უფრო დიდი ხნით იქნება სკოლები დახურული, ნაკლებად შესაძლებელია, რომ ბავშვები მიჰყენონ სასწავლო მასალას და აუცილებელ, ცხოვრებისეულ უნარ-ჩვევებს, რაც მათ სრულწლოვანების ასაკამდე ჯანსაღად მიღწევაში ეხმარება. რაც უფრო ხანგრძლივი პერიოდით არის შეწყვეტილი იმუნიზაციის კამპანიები, უფრო მეტი ბრძოლა იქნება საჭირო, რათა გამოირიცხოს პოლიომიელიტი და იმართოს წითელას აფეთქება. იმ ბავშვებისთვის, რომლებიც კრიზისის პიკში იმყოფებიან, არსებობს უტყუარი ვარაუდი, რომ მისი ეფექტი სამუდამოდ შეცვლის მათ ცხოვრებას. ბავშვებს, რომლებსაც აქვთ კვების, დაცულობის ნაკლებობა ან გახანგრძლივებული სტრესი ბავშვთა ადრეული განვითარების ეტაპზე, შესაძლოა, ცხოვრების განმავლობაში განუვითარდეთ სხვადასხვა გამოწვევა, რადგან მათი ნევროლოგიური განვითარება შესუსტებულია. ბავშვები, რომლებმაც მიატოვეს სკოლა, მხოლოდ ადრეული ქორწინების, ბავშვთა შრომის და არასრულწლოვანთა ორსულობის მაღალი რისკის ქვეშ კი არ იმყოფებიან, არამედ, კლებულობს მათი ცხოვრების შემოსავლის პოტენციალიც. ბავშვები, რომლებიც ამ პერიოდში გამოცდიან ოჯახების მოშლას, მომეტებული სტრესის პირობებში კარგავენ მხარდაჭერის და უსაფრთხოების შეგრძნებას, რაზეც დამოკიდებულია მათი კეთილდღეობა.

ჩანართი: ებოლას ეპიდემიის გავლენა ბავშვებზე

მიუხედავად იმისა, რომ ებოლასა და COVID-19-ის ეპიდემიოლოგიური მახასიათებლები მნიშვნელოვნად განსხვავდება ერთმანეთისგან, მათი გავრცელების შესაჩერებლად გასატარებელი კონტროლისა და შემცირებისთვის საჭირო ზომებს აქვთ მრავალი მსგავსება. შესაბამისად, ებოლას ეპიდემია გვაწვდის დამაჯერებელ და უახლეს ინფორმაციას ეპიდემიის

სოციალურ-ეკონომიკური ზემოქმედების შესახებ, რომელმაც შეიძლება ასახვა ჰპოვოს დაბალ შემოსავლიან პირობებში, გადაუდებელი სამედიცინო ჯანდაცვის პირობებში.

- **სკოლაში დაბრუნება** - სიერა ლეონეში მძიმე პირობებში მყოფ სოფლებში - სკოლაში ჩარიცხვის საშუალო ასაკი გოგონებისთვის 12-17 წელი, დაეცა 50-დან 34 პროცენტამდე
- **ჯანმრთელობის დაცვა** - საავადმყოფოების რაოდენობა, მშობიარობები და „C“ სექციები სიერა-ლეონეში 20 პროცენტით შემცირდა ეპიდემიური აფეთქების პირობებში. ეს მეტწილად გამოწვეული იყო კერძო და არაკომერციული საავადმყოფოების დახურვით; ქალთა ანტენატალური ზრუნვის რიცხვი შემცირდა 27 პროცენტით.
- **იმუნიზაცია** - ეპიდემიამდე, 1 წლამდე ლიბერიელ ბავშვებში, რომლებიც სრულად იმუნიზირებული იყვნენ, იმუნიზაციის რიცხვის პროპორციულობა დაეცა 73%-მდე, ხოლო ეპიდემიის პირობებში 36%-მდე, გამოჯანმრთელდა 53%-მდე 2015 წლის ბოლოსთვის. წითელას შემთხვევები 5 წლამდე ასაკის ლიბერიელ ბავშვებში გაიზარდა, სავარაუდოდ ვაქცინაციის პროგრამის შეწყვეტის გამო. ყოველთვიური შემთხვევების საშუალო რაოდენობა წითელას ეპიდემიის დაწყებამდე 12-დან გაიზარდა 60-მდე.
- **ბავშვთა ჯანდაცვა** - კვლევების მიხედვით, მწვავე რესპირატორული ინფექციების მქონე 5 წლამდე ასაკის ბავშვთა რიცხვი შემცირდა 58 პროცენტით საავადმყოფოებში, ხოლო 23 პროცენტით სამედიცინო ცენტრებში 2013 წლის ნოემბრიდან 2014 წლის ნოემბრამდე. ამავე პერიოდში, დიარეის რაოდენობა ბავშვებში შეადგენდა 60%-ს საავადმყოფოებში და 25%-ს ჯანმრთელობის ცენტრებში.
- **ბავშვთა კვება** - სიერა ლეონეს ერთ-ერთ დაზარალებულ ნაწილში, ბავშვების დიდ ნაწილს მწვავე კვებითი უკმარისობის დიაგნოზი დაუსვეს და ეს რაოდენობა 1.5%-იდან 3.5%-მდე გაიზარდა;
- **ორსულობა თინეიჯერებში** - 12-დან 17 წლამდე ასაკის გოგონებში ორსულობის ალბათობა სიერა ლეონეს იმ სოფლებში, სადაც ეპიდემიის პირობებში უფრო მძიმე მდგომარეობა იყო 11%-ით მაღალი იყო ეპიდემიით ნაკლებად დაზარალებულ სოფლებთან შედარებით.
- **სექსუალური ძალადობა** - ფოკუს ჯგუფებში მონაწილე ბავშვთა 55%-ის თანახმად, ისინი ფიქრობდნენ, რომ მათ დასახლებაში ეპიდემიის განმავლობაში გაიზარდა სექსუალური ძალადობის შემთხვევათა რაოდენობა;
- **დაბადების რეგისტრაცია** - ლიბერიაში, ეპიდემიის პირობებში, 70 000 ახალშობილის დაბადება არ იყო დარეგისტრირებული; მხოლოდ 700 ბავშვის რეგისტრაცია მოხდა 2015 წლის იანვრიდან მაისამდე.
- **მზრუნველი პირის დაკარგვა** - სულ ცოტა 16 600-მა ბავშვმა დაკარგა მშობელი ან მზრუნველი, ხოლო 3600 ბავშვი ორივე მშობლის გარეშე დარჩა.

4. ყველა შესაძლო ღონისძიების განხორციელება რისკებისა და ეფექტების შესამცირებლად - ინფორმაცია, სოლიდარობა და ღონისძიებები

COVID-19-ის პანდემია პოტენციური კატასტროფაა ბევრი ბავშვისთვის მთელ მსოფლიოში. მისი გავლენა საფრთხეს უქმნის მდგრადი განვითარების მიზნების განხორციელებას, ბავშვებთან მიმართებით, მხედველობის მიღმა ტოვებს უკვე ჩამოყალიბებულ მნიშვნელოვან სამიზნე ჯგუფებს. მარტივად რომ ვთქვათ, ჩვენ ამის დაშვება არ შეგვიძლია.

ამ შედეგების თავიდან ასაცილებლად, საჭიროა პროგრესული ღონისძიებების განხორციელება 3 მიმართულებით:

1. მეტი ინფორმაცია: COVID-19-ზე ოპტიმალური რეაგირება, მრავალჯერადი რისკების დაბალანსება მეტი სიცოცხლის გადასარჩენად, შესაძლებელია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ ჩვენი ქმედებები გაფართოვდება პანდემიის გამოვლინების სხვადასხვა მიმართულების შესაჩერებლად, მათ შორის, იმ ეფექტებისაც, რომლებიც ბავშვებზეც აისახება.

ჩვენ გვჭირდება მონაცემების სწრაფი შეგროვება ბავშვებზე ზემოქმედების მასშტაბისა და ხასიათის შესახებ, მათ შორის, განსაკუთრებით, გოგონების, ოჯახებისა და საზოგადოების შესახებ. მეტი უნდა ვიცოდეთ სხვადასხვა უცნობი ფაქტორის შესახებ.

2. მეტი სოლიდარობა: COVID-19-ის პანდემია ჩვენი სოლიდარობის ტესტია ადგილობრივ, სამეცნიერო-კვლევით საზოგადოებასა და სხვადასხვა ერებში. ბავშვების ფაქტორი ის საერთო მიზეზია, რამაც შეიძლება უფრო მეტი მგრძობელობა გამოიწვიოს ხალხში. უფრო მეტიც, მოზარდებს განსაკუთრებული როლი შეაქვთ ამ სულისკვეთებაში, რადგან ბევრს უკვე აჩვენებენ მთელ მსოფლიოს - იქნება თუ არა ნებაყოფლობითი მათი დახმარება თემებში, ან ბრძოლა სტიგმის, ქსენოფობიისა და დისკრიმინაციის შესახებ ონლაინ გარემოში. სოლიდარობა აუცილებელია აქტიურ კონფლიქტურ სიტუაციებშიც, სადაც გენერალური მდივნის გლობალური ცეცხლის შეწყვეტაზე პასუხის გაცემა, მსოფლიოს საშუალებას მისცემს, ყურადღება გაამახვილოს ნამდვილ ბრძოლაზე COVID-19-ის წინააღმდეგ.

3. მეტი მოქმედება: მთელ მსოფლიოში მთავრობები ფართომასშტაბიან ღონისძიებებს ატარებენ პანდემიის შესამცირებლად და შედეგების შესამსუბუქებლად. საუკეთესო პრაქტიკის ჩამოყალიბება უკვე მოახერხა რამდენიმე სახელმწიფომ. საჭიროა მათ მიერ გატარებული ღონისძიებების ადაპტირება ადგილობრივი კონტექსტის გათვალისწინებით, ასევე, დამატებითი ღონისძიებების გატარება ბავშვების კეთილდღეობის უზრუნველსაყოფად, როგორც პანდემიის განმავლობაში, ისე მისი დასრულების შემდეგ.

აღნიშნულ კონტექსტში, მთავრობებმა და პარტნიორმა ერთეულებმა, კრიზისის პირობებში ბავშვებზე ნეგატიური ეფექტის მინიმუმამდე შესამცირებლად, უნდა განიხილონ შემდეგი ღონისძიებები:

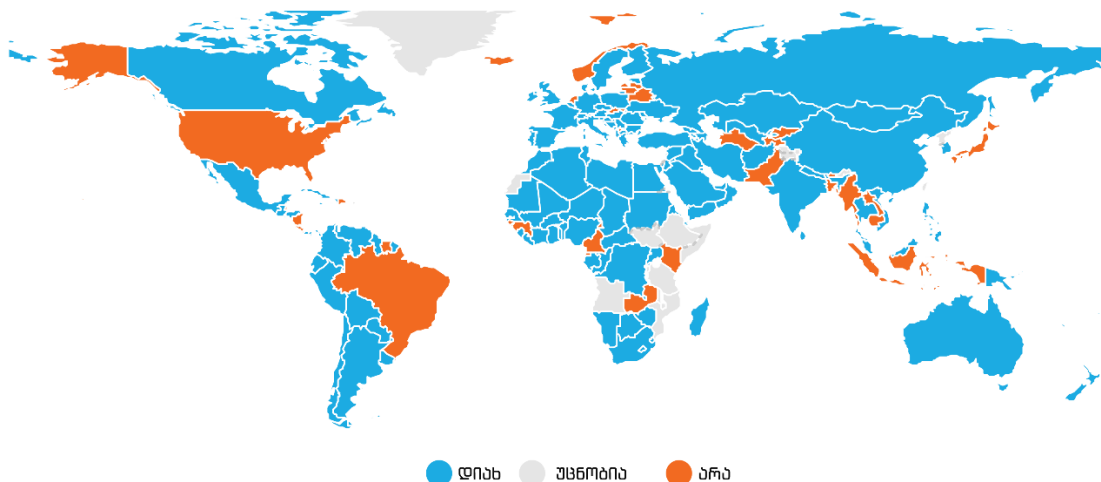
- ოჯახებისთვის შესაბამისი სოციალური დახმარების სერვისის დაუყოვნებლივ მიწოდება ან არსებულის გაზრდა, სასურველია, ბავშვთა საყოველთაო გრანტების გამოყენებით, რომელიც მარტივი და აპრობირებული მეთოდია ბავშვების უკიდურესი სიღარიბისგან დასაცავად;
- სურსათის მიწოდების ქსელებისა და ადგილობრივი კვების ბაზრების გადაუდებელი უზრუნველყოფა, რათა ბავშვები დაცულები იყვნენ საკვების შემცირებით გამოწვეული კრიზისისგან;
- სტანდარტული ფიზიკური დისტანცირებისა და „ლოქდაუნის“ სტრატეგიების დაუყოვნებლივი ადაპტაცია დაბალშემოსავლიან გარემოში, განსაკუთრებით, ქალაქებში;
- ლტოლვილთა და აქტიური კონფლიქტის შედეგად დაზარალებულთა დასახლებებში, რომლებიც სხვაგვარად გაამძაფრებს ბავშვებზე პანდემიის უარყოფით გავლენას; მსგავს შემთხვევაში, ოპტიმალური ადაპტაცია დამოკიდებული იქნება გარემოზე, სახელმძღვანელო პრინციპის საფუძველზე უნდა განხორციელდეს კომბინირებულ ინტერვენციათა ერთობლიობა - ტესტირების ჩატარება, ფიზიკური დისტანცირება, კონტაქტების კვლევა, საზოგადოებრივი ჰიგიენა, მოძრაობის (გადაადგილების) შეზღუდვა - შესაბამისი გარემოს მახასიათებლების, შესაძლებლობებისა და რესურსების გათვალისწინებით.
- ბავშვზე ორიენტირებული სერვისების უწყვეტობის პრიორიტეტი, სამართლიან წვდომაზე განსაკუთრებული პრიორიტეტით. აღნიშნული სერვისები მოიცავს სასკოლო, კვების პროგრამებს, დედებსა და ახალშობილებზე ზრუნვას, იმუნიზაციის სერვისებს, სექსუალური და რეპროდუქციული ჯანმრთელობის სერვისებს, აივ ინფექციის მკურნალობას, მენტალური ჯანმრთელობისა და ფსიქოსოციალური მომსახურების სერვისებს, დაბადების რეგისტრაციის, ბავშვთა დაცვის სათემო პროგრამებს, და ისეთ საქმეთა წარმოებას, როდესაც ბავშვი საჭიროებს დამატებით სპეციალურ ზრუნვას, მათ შორის, ოჯახებში, სადაც ცხოვრობენ შეზღუდული შესაძლებლობისა და ძალადობის მსხვერპლი პირები. პანდემიის პერიოდში, სერვისების უწყვეტობის შესანარჩუნებლად, განსაკუთრებით ისეთ ქვეყნებში, რომლებიც უკვე განიცდიან ჰუმანიტარული კრიზისს, პოლიტიკოსებმა შეიძლება გამოიყენონ შემდეგი მექანიზმები:
 - ბავშვთა ძალადობისგან, ჩაგვრისა და ექსპლუატაციისგან დაცვა და ბავშვთა დაცვის სერვისების კლასიფიცირება, როგორც არსებითად მნიშვნელოვანი ღონისძიება;
 - მიწოდების ისეთი სერვისების შემუშავება, რომლებიც ამჟამად დეფიცირებულია, მათ შორის, გადაადგილებაში მყოფი და უსახლკარო ბავშვებისთვის;

- თამაშ-დამოკიდებულების ცვლილებებზე ორიენტირებული ინვესტიციების განხორციელება და ონლაინ სივრცეში სწავლისთვის ხელშემწყობი პროდუქტების მხარდაჭერა; ამასთან ერთად, დამატებითი ინვესტირების მობილიზება და რეგულირება, ონლაინ ლიტერატურის მხარდასაჭერად, რათა უზრუნველყოფილ იქნას ბავშვის კონფიდენციალურობა, მონაცემთა დაცვა და ონლაინ უსაფრთხოება; ამავე დროს, საჭიროა აქტიური ნაბიჯების გადადგმა, ბავშვთა ონლაინ სექსუალური ექსპლუატაციისა და ძალადობის, ასევე მავნე ზეგავლენისგან დასაცავად.
- ისეთი მოქნილი და ადაპტირებადი მომსახურების მიწოდების სისტემის შექმნა, რომელიც, უმჯობესი იქნება, თუ მომდევნო კრიზისის პირობებშიც გამოსადეგი იქნება;
- ერთობლივი ინიციატივების მხარდაჭერა, როგორცაა COVID-19 გლობალური განათლების კოალიცია, რომელიც მხარს უჭერს მთავრობებს, რათა გააძლიერონ და გააფართოონ თანაბარი წვდომა სწავლებაზე სკოლების დახურვის პერიოდში.
- სათანადო დაცვის უზრუნველყოფა მზრუნველობამოკლებული ბავშვებისთვის, მათ შორის, მიგრანტების, დევნილების, ლტოლვილების, უმცირესობების, უსახლკაროების, შშმ პირებთან მცხოვრები ბავშვების, დევნილთა დასახლებასა და ინსტიტუციებში მცხოვრები ბავშვებისათვის. აღნიშნული უნდა მოიცავდეს დაკავებისა და პატიმრობის აკრძალვას ბავშვებისათვის COVID-19-თან დაკავშირებული დირექტივების დარღვევის გამო; იმის უზრუნველყოფას, რომ ბავშვი, რომელიც დაკავებულია ან დაპატიმრებული, დაუყოვნებლივ დაუბრუნდეს თავის ოჯახს და გათავისუფლდეს პატიმრობიდან, როგორც კი იქნება ეს შესაძლებელი.
- მშობლებისა და აღმზრდელებისთვის პრაქტიკული მხარდაჭერის უზრუნველყოფა, მათ შორის, ისეთ საკითხებზე, თუ როგორ ესაუბრონ პანდემიაზე ბავშვებს, როგორ მართონ როგორც საკუთარი, ისე თავიანთი შვილების ფსიქიკური ჯანმრთელობა და როგორ უზრუნველყონ თვალსაჩინოებები ბავშვების სწავლების მხარდასაჭერად.
- ბავშვთა მომსახურების სერვისების აღსადგენად, პრიორიტეტის მინიჭება საზღვრების ჩაკეტვის ღონისძიებებიდან გამოწვეული ზიანის შესამცირებლად.
- იმის უზრუნველყოფა, რომ ბავშვებს, მოზრდილებსა და ახალგაზრდებს ჰქონდეთ წვდომა COVID-19-ის ტესტზე, მკურნალობასა და ვაქცინაზე, როდესაც ის ხელმისაწვდომი გახდება.

რას აკეთებს გაერო დასახმარებლად?

- პოლიტიკის მხარდაჭერა და ნორმატიული სახელმძღვანელო პრინციპების შემუშავება პანდემიაზე რეაგირების ყველა ასპექტთან დაკავშირებით;
- საჭირო პროგრამების შემუშავება ბავშვებზე ორიენტირებული სერვისების შესანარჩუნებლად და ვირუსის უარყოფითი გავლენის შესამცირებლად, შეზღუდვისა და შემსუბუქებული ზომების შესახებ, ბავშვებთან დაკავშირებით;
- ადვოკატირება და საჯარო ინფორმირება პოლიტიკის შემუშავებელი პირებისა და მოქალაქეებისთვის, ბავშვთა უფლებების განხორციელებისა და კეთილდღეობის მიღწევის შესახებ, პანდემიის პერიოდში;
- ბავშვების მდგომარეობისა და ისეთი სერვისების მონიტორინგი, რომლებზეც დამოკიდებულია არასრულწლოვანი, განსაკუთრებით, მზრუნველობამოკლებულ ბავშვებთან მიმართებით;
- ბავშვების საყოველთაო უზრუნველყოფა კრიტიკულად მნიშვნელოვანი საქონლით, ეს ეხება როგორც COVID-19-თან დაკავშირებულ, ისე სხვა საჭირო საქონელს.

COVID-19-თან დაკავშირებით გატარებული შეზღუდვების ეროვნული ღონისძიებები. გლობალური მიმოხილვა.

დასკვნა

ეს არის უპრეცედენტო კრიზისი, რომელსაც თან ახლავს მსოფლიოს ბავშვთა დაცვის, უსაფრთხოებისა და განვითარების უპრეცედენტო რისკები. ეს რისკები შეიძლება შერბილდეს მხოლოდ კაცობრიობისა და ბავშვთა მიმართ ასეთივე უპრეცედენტო სოლიდარობით. ჩვენ ერთად უნდა მივალწიოთ პროგრესს სამ ფრონტზე - ინფორმაცია, სოლიდარობა და მოქმედება. ჩვენ შეგვიძლია, არა მხოლოდ დავამარცხოთ ეს პანდემია, არამედ შევცვალოთ ახალგაზრდა თაობაზე ზრუნვისა და ხელშეწყობის გზები. მაგრამ ახლა უნდა ვიმოქმედოთ, უნდა ვიმოქმედოთ გადამწყვეტად, და ძალიან ფართო მასშტაბებში. ამ საქმის დაყოვნება არ შეიძლება - ეს არის მსოფლიოს ბავშვთა, მსოფლიოს მომავლის ძახილი.